

Innhold (klikk på sidetallet, så kommer du dit direkte ...)

Siste nytt fra BIO	1
<i>Mikrobiologene lurere stadig på dette med størrelsen</i>	1
<i>Gunnar Nævdal: pensjonist – og emeritus</i>	2
<i>Marine Biology Research utkommet</i>	3
<i>Allmøte om karaktersetting på mastergrad tirsdag 10. mai</i>	3
<i>IT-personale sentraliseres under UiBs IT-avd</i>	4
<i>Øvind Bergh ansatt som professor II i fiskebakteriologi</i>	4
<i>Vigdis Torsvik overtar som leder av Hovedprogramstyret</i>	4
<i>Anders Fernø Forskningsssjef II ved Havforskningsinstituttet</i>	4
<i>Posisjoneringsmidler til Nord-Amerika er fordelt</i>	4
<i>University College of London arrangerer æres-workshop for John Birks</i>	5
<i>Bedømmelsekomitéer oppnevnt</i>	5
BIO i medier	5
<i>FAO roser utviklingsforskning fra BIO</i>	5
<i>GLOBEC International Newsletter med fokus på Bergen</i>	6
<i>Forskarar til kamp mot mordarsnegl</i>	6
Siste nytt fra verden rundt oss	7
<i>Nordisk Marint Akademi har tildelt mobilitetsstipend og forskerkurs for 2005</i>	7
<i>Vil samle ernæringsforskninga</i>	7
<i>Ny avtale om godtgjørelse på tokt</i>	8
<i>60 ledige stillinger</i>	8
Ny doktorgrad	8
<i>Heidi Amlund: Arsenobetain i fisk</i>	8
Nytt prosjekt	8
<i>Bekjempelse av iberiasnegl</i>	8
Avsluttende mastergradseksamen	9
<i>Kristina Hanna Hovden: IPN-virus i laks</i>	9
Kongress i Bergen	9
<i>XIIIth International Congress of Myriapodology</i>	9
Seminar	9
<i>Prøveforelesing PhD graden- oppgitt emne for Vidar Aspehaug</i>	9
Nye forskningsmidler	9
<i>NANOMAT og FUGE lyser ut felles midler</i>	9
<i>Såkorntmidler til Nanoscience (UiB-internetutlysning)</i>	9
Nye artikler	10
<i>Hans Tore Rapp: mikroorganismer i marine svamper</i>	10
<i>Gjert Dingsør: bestandsestimering av 0-gruppe fisk (under ett år gamle)</i>	10

Siste nytt fra BIO

Mikrobiologene lurere stadig på dette med størrelsen

Forskergruppa i [mikrobiell økologi](#) er i ferd med å utgi en artikkel i Ecology Letters, et tidsskrift med raskt stigende impact factor. (Og den går neppe ned på grunn av Frede & Co!). Foreløpig er artikkelen lagt ut på [web](#), men den kommer etter hvert i papirutgave også. I stedet for å bruke hippe filosofier fra Østens mystikk til å forklare livets dype hemmeligheter, bruker de selveste Ole Brumm.

I "læreboksversjonen" av mikrobiologisk tenkning omkring størrelse skal en liten organisme ha fordeler i konkurransen om oppløst næring fordi overflate:volum forholdet da er stort. En stor (mikro)organisme har imidlertid fordeler på grunn av minsket predasjonstrykk. Dette synes å nødvendiggjøre et strategisk valg, enten å være liten og kunne dominere i oligotrofe systemer, eller å være stor og dominere under eutrofe forhold. Artikkelen viser imidlertid at det finnes en tredje, alternativ, "**Ole Brumm**" strategi: å bruke et ikke-begrensende substrat til å øke størrelsen. Dermed kan både næringsopptak og forsvar optimeres samtidig. Det argumenteres for at dette er en generell strategi i den mikrobielle verden og brukes av organismer så forskjellige som heterotrofe bakterier og diatomeer.

T. Frede Thingstad, Lise Øvreås, Jorun K. Egge, Trond Løvdal & Mikal Heldal 2005. Use of non-limiting substrates to increase size; a generic strategy to simultaneously optimize uptake and minimize predation in pelagic osmotrophs? Ecology Letters 8.

Gunnar Nævdal: pensjonist – og emeritus

Kjære kjende og ukjende kollega ved BIO

Som mange veit, var mi tid ved Universitetet i Bergen offisielt over frå og med første mai. Av ulike grunnar, mellom anna alvorleg sjukdom i familien, har eg vore lite aktiv i det siste. Eg fann det derfor rettast å forlate instituttet no, men håpar det ikkje skal bli ein "bråstopp", og dersom det legg seg til rette, blir eg nok framleis å finne på kontoret av og til.

Det er mykje eg kunne tenkt meg å få vere med på, og det foregår svært mykje interessant på det biologiske feltet for tida. Sjøl er eg mest opptatt og fasinert av dei som kan kombinere klassiske og nye (molekylære) metodar. Eg trur dette er vegen å gå for fruktbar framgang både for grunnforskning og anvendt forskning, men det set store krav til utøvarane. De som er unge og mellomaldra har mykje å ta fatt på og mykje å sjå fram til.

Men først og fremst: Takk for samarbeid og kontakt gjennom mange år. Eg er lei for at den siste bolken av arbeidslivet blei så mangelfull for mitt vedkomande, men eg vil ynskje alle lukke til med vidare arbeid ved instituttet: spennande forskning og interessant og givande undervisning.

Gunnar

Professor [Gunnar Nævdal](#) pensjonerte seg den 1. mai, men vi mister ham ikke helt fra instituttet. Han skal beholde kontoret sitt, så vi kan ha glede av hans ekspertise og hans vennlige vesen en stund til. Allikevel vil vi gjerne markere dette ved å fortelle alle om hvilken fantastisk person Gunnar er og alt han har betydd for norsk forskning.

Gunnar Nævdal var blant de få som tok Dr. Philos graden i 1970. Tittel på oppgaven var *Protein polymorphism used for identification of population units of clupeoid fish*. Norges fiskeriforskningsråd arbeidet i flere år for å få opprettet et professorat i fiskeribiologi (populasjonsgenetikk) med "særlig vekt på populasjonsgenetikk blant ville fiskestammer" og stillingen ble endelig realisert i 1986 når Gunnar ble "headhuntet" fra Havforskningsinstituttet. Han ble fast professor hos oss i 1991. I 1990 da Institutt for Fiskeribiologi ble slått sammen med Institutt for Marinbiologi delte han seg mellom to forskergrupper; "Ressursgruppen" som var de gamle fiskeribiologene og "Akvakultur". I dag er han medlem av forskergruppen Marin biodiversitet, men Gunnar kan ikke bare tilhøre en gruppe siden hans interesser og faglige innsikt er større enn det.

I 60-årene var Gunnar, sammen med Dag Møller og danske forskere, blant de første som tok i bruk genetiske metoder for å beskrive populasjonstruktur hos fisk. Han begynte med arter som sel, torsk, sild og uer, men i dag omfavner hans arbeid flere atlantiske arter, skjell og tropiske fisker. På metodesiden har fagområdet populasjonsgenetikk hatt en rivende utvikling i de 40 årene siden han startet med genetiske analyser av hemoglobin og muskel proteiner. Metoder for å studere vevsenzymer kom for fullt mot slutten av 70-årene, mtDNA i 80-årene og DNA analyser i 90-årene og Gunnar har selv eller gjennom sine studenter tatt i bruk disse metodene etter hvert som de har vært tilgjengelige. Han har utviklet laboratoriet ved BIO til å ta i bruk et bredt spekter av metoder og han har ikke minst kunnet se både mulighetene og begrensningene med metodene etter hvert som de ble tatt i bruk. Det er

få andre som har den oversikten over fagfeltet som han har. Fordi han har beholdt både såkalte gamle og nye metode er hans laboratorium attraktivt å komme til for studenter fra hele verden.

Gunnar har fulgt og på mange måter satt sitt preg på utviklingen av havbruksnæringen i Norge. Gjennom arbeidet på Havforskningsinstituttets Avdeling for akvakultur, senere Senter for havbruk, bidro Gunnar vesentlig til det vitenskapelige grunnlaget for utviklingen av et avlsprogram på laks og regnbueaure. Med en solid forankring i populasjonsgenetikk viste Gunnar tidlig den store variasjonen i viktige produksjonsegenskaper, som vekst og alder ved kjønnsmodning, som fantes mellom ulike stammer av laksefisk, og hvordan slik variasjon kunne utnyttes i oppdrett. Gunnars store interesse for fiskens biologi brakte ham raskt inn i en rekke undersøkelser omkring de fleste sider ved fiskeoppdrett, bl.a. betydningen av oppdrettsmiljø, ernæring og produksjonsstrategier. Den store bredden i Gunnars forskning, den store oversikten over en rekke fagområder, hans objektivitet og den dype innsikten i så mange sider ved fiskens biologi gjorde at Gunnar hele tiden har hatt viktige verv knyttet til utviklingen av havbruksforskning og havbruksnæring. Gunnars bidrag har omfattet bl.a. strategier for oppdrett av marine arter, avlsarbeid på laksefisk og marine arter, organisering av havbruksforskningen, og rådgivningsarbeid for Norges forskningsråd i en mannsalder.

Alle som har hatt Gunnar som veileder vet hvilken fantastisk støtte han er og hvilken omtanke han har for sine studenter. Han ser dem og tar vare på dem. Han er utrolig hjelpsom, tålmodig, motiverende og har en væremåte og framleggingsmåte som innbyr selv den engstelige student til å stille spørsmål og til å bli mer trygg på seg selv. Der andre leter etter å kapre de beste studentene tar Gunnar ut råmaterialet og gjør sine studenter flinke ved å gi dem tillit og muligheter til å utvikle seg. Gunnars enorme arbeidskapasitet og omtanke gjør at han strekker seg langt. Når han får forespørsel om han har plass til en student til (enten Erasmus-, hovedfagstudent eller annen forskerspire) har han snart et forslag til oppgave eller en problemstilling som han ønsker å belyse. Han har alltid en åpen dør og tid til en prat og gi råd uansett hvor travel han er, selv for studenter som har andre veiledere og jobber innen andre fagfelt. Ikke rart han har uteksaminert mange studenter for UiB.

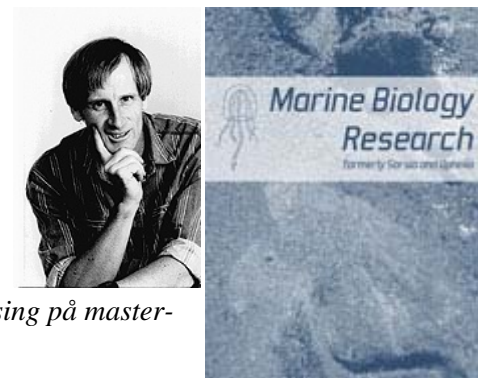
Når det gjelder Gunnar som kollega står ingen over og ingen ved siden. Han er et sant kollektivt menneske som alltid prioriterer gruppen og instituttet foran seg selv. Han er et levende bibliotek og hans råd er uvurderlige. Hans store sosiale forståelse bruker han til alles beste og altfor lite på seg selv synes de som kjenner ham godt.

Den faglige integriteten, den enestående kombinasjonen av oversikt og dyp innsikt sammen med en stadig faglig undring og åpenhet for ny forståelse og en unik personlighet gjør at Gunnar alltid vil være en faglig inspirasjon og lederskikkelse.

Marine Biology Research utkommet

Denne uke kom papirutgave av første hefte av første nummer av [Marine Biology Research](#). Dette tidsskriftet utgis av forlaget Taylor & Francis, med BIO, HI og Marine Biological Laboratory i Helsingør som faglig ansvarlige. MBR erstatter vårt eget *Sarsia* og danskenes *Ophelia*. Det nye tidsskriftet har to ansvarlige redaktører, Tom Fenchel i Helsingør og [Tore Høisæter](#) ved BIO.

Allmøte om karactersetting på mastergrad tirsdag 10. mai

Alle som har veiledningsansvar for mastergradsstudenter, eller som gir undervisning på master-nivå, må sette av denne dagen! Foreløpig program ser slik ut:

Tid: 10. mai, klokken 12:15 i Stort auditorium, datablokken, HIB

Innledning Karin Pitmann (12:15- 12:25)

Elisabeth Lysebo (studiesjef og ass. fak. dir, mat. nat. fakultetet): "Overordnede retningslinjer for karactersetting av masteroppgaver og viktigheten av å følge disse" (12:25-12:40)

Kjemisk institutt: "Hvordan sikre felles forståelse for karactersetting av masteroppgaver - erfaringer fra Kjemisk institutt" (12:40-12:55) NB! Med forbehold.

Eli Neshavn Høie (studieleder, BIO): (12:55-13:15) "Retningslinjene som blir brukt til sensorer ved karaktersetting - bør de forbedres?" og "Praktisk tilrettelegging i forbindelse med innlevering 1. juni"

Ca: 13:15: Diskusjon i plenum
Vi avslutter senest 14:00.

Mandag morgen (9. mai) kommer Eli Neshavn Høie til å sende ut en del bakgrunnsmateriell som vi bør lese gjennom før møtet.

IT-personale sentraliseres under UiBs IT-avd

Som vi alle har merket legges driften av IT om ved UiB. Omlegging til klientdrift er i gang og vi ved BIO har kommet langt i prosessen. Ca 75 % av våre brukere er nå på klientdrift, og det er denne klientdriften som IT-avd vil gi brukerstøtte til.

Universitetsstyret har nå også 28.04 slutta seg til neste trinn i sentraliseringen, nemlig at personene som jobber med IT skal inn i IT-avd.

Se: <http://www.uib.no/ust/dokumenter/saklister/2005/04-28/030.htm>

Dette vil trolig bety at 3 av BIOs ansatte vil slutte hos oss og gå over til den sentrale IT-avdelinga. Hvor de vil få kontor plass vet vi ikke i dag og heller ikke når dette vil skje. Vi vet at det tenkes på en plassering i eller nær Realfagsbygget for en seksjon ved IT-avd.

Det organisatoriske ansvaret for IT-personalet ved SV-og HF-fakultetene til IT-avdelinga kan skje så raskt som fra 15. mai. Planen er at innmelding av brukerstøtte fra brukerne ved de to fakultetene fra 1. juni skal skje via BRITA (BRUKERSTØTTE ved IT-AVDELINGEN).

Ved BIO vil vi ha noe mer tid på oss, men alt tyder på at dette også for instituttene på mat.nat.-fakultetet iverksettes i løpet av året. Vi på BIO vil nå starte arbeidet med å sikre oss god omlegging og sikre at nødvendig framtidsrettet drift og utvikling kan gjøres i overgangsperioden. Vi skal legge en plan for hvordan vi skal møte hverdagen med å løse våre behov både drift, forskningsmessig og administrativt gitt at klientdriften og brukerstøtten skal kjøres gjennom BRITA.

Øivind Bergh ansatt som professor II i fiskebakteriologi

Fakultetsstyret vedtok for ei uke siden å ansette forsker Øivind Bergh ved HI som professor II i fiskebakteriologi ved BIO for en periode av 3 år. Bergh (som er mikrobiolog utdannet i Jahnebakken) får ansvar for undervisning i MAR272 / Fiskesjukdommar - bakterier, sopp og ikke-infeksiøse sjukdommar. Bergh er gruppeleder ved HI og ble funnet professorkompetent i fiskehelse ved UiB i 2002.

Vigdis Torsvik overtar som leder av Hovedprogramstyret

Når **Karin Pittman** i sommer reiser til Portugal på et års forskningstermin, så gir hun fra seg ledelsen av BIOs hovedprogramstyre for utdanning til **Vigdis Torsvik**. HPS består av lederne for de tre programstyrene, studentrepresentant, og en leder. HPS har hovedansvaret for utforming og gjennomføring av strategiske valg ved BIO når det gjelder utdanning og undervisning.

Anders Fernø Forsknings sjef II ved Havforskningsinstituttet

Professor **Anders Fernø** i Atferdsøkologigruppa har fått forlenget sitt engasjement som Forsknings sjef II ved Havforskningsinstituttet. HI har først tilbudt Fernø forlengelse, dernest har BIO støttet hans søknad til fakultetet om å få inneha bistilling en periode til, og nå har fakultetsstyret godkjent dette. Anders Fernø har vært knyttet til fangst- og atferdsforskningen ved HI lenger enn noen kan huske. Han har hatt bistilling der siden 1994.

Posisjoneringsmidler til Nord-Amerika er fordelt

BIO fikk tildelt 160.000 kroner som skulle brukes til posisjoneringstiltak for framtidig forskningssamarbeid, fortrinnsvis overfor forskningsmiljøer i Nord-Amerika. Tildelingen var

basert på at forskergruppene ved BIO ble bedt om å redegjøre for sine planer i desember i fjor. Etter en intern utlysningrunde har beløpet blitt fordelt slik (alle søkere fikk, men ikke så mye som de ønsket):

- **Hans Høie** – kr 34.600 – Univ.Saskatchewan, GEO og Bjerknes.
- **Tom Sørnes** – kr 23.000 – Harbor Branch Oceanographic Institution
- **Frede Thingstad /Mikal Heldal** – kr 36.000 – Univ. Minnesota
- **Vigdís Vandvik** – kr 22.000 – Czech Academy of Sc, Charles U. og U. Michigan
- **Arne Skorping** – kr 20.400 – Penn State U.
- **Nils-Kåre Birkeland** – kr 24.000– Dalhousie U., Genome Atlantic (Canada)

Bevilgningene er for BIO-forskerne til å enten reise til samarbeidspartnere i USA/Canada eller ta i mot besøk derfra. De fleste er i forbindelse med søknader til Forskningsrådet førstkomende juni.

University College of London arrangerer æres-workshop for John Birks

John har nå vært knyttet til *the Environmental Change Research Centre* ved UCL i 20 år, og dette feirer de med en "special session" til hans ære. Vi gratulerer!

'Numerical methods in palaeoecology: special session in honour of John Birks'

Bedømmelsekomitéer oppnevnt

[Fakultetsstyret](#) har oppnevnt komitéer til å vurdere søkere til flere vitenskapelige stillinger ved BIO:

Postdoktor i botanisk økologi (7 søkere):

- Førsteamanuensis Aage Paus, Institutt for biologi, **leder**
- Førsteamanuensis Kari Hjelle, Bergen Museum
- Førsteamanuensis Arvid Odland, Høgskolen i Telemark

Postdoktor i marin molekylærbiologi (2 søkere):

- Professor Hans Jørgen Fyhn, Institutt for biologi, **leder**
- Førsteamanuensis Kjersti Sjøtun, Institutt for biologi, Universitetet i Bergen
- Forsker Geir Huse, Havforskningsinstituttet

Førsteamanuensis i biologididaktikk (28 søkere):

- Professor Geir Totland, Institutt for biologi, **leder**
- Professor Erika Hagelberg, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo
- Førsteamanuensis Alex Strømme, Institutt for biologi, NTNU

BIO i medier

FAO roser utviklingsforskning fra BIO

FNs organisasjon FAO (Food and Agriculture Organisation; www.fao.org) utgir hvert annet år en status-rapport over fiskeri og havbruk. Denne kalles The State of World Fisheries and Aquaculture (SOFIA). FAO omtaler rapporten sin slik: *SOFIA is the Fisheries Department's premier advocacy document. It is published every two years with the purpose of providing policy-makers, civil society and those who derive their livelihood from the sector a comprehensive, objective and global view of capture fisheries and aquaculture, including associated policy issues.* I den siste rapporten ([SOFIA 2004](#)) er en stor studie av [forvaltningen av afrikanske innsjøer](#) trukket fram. I denne studien har BIOs førsteamanuensis **Jeppe Kolding** vært en av de ledende forskerne, i samarbeid med CMI (Christian Michelsen Institutt). Et av mange viktige funn i undersøkelsene er at variasjonen i fangsttinsatsen (og dermed presset på fiskebestandene) til dels skyldes endringer i generell økonomi og samfunnsforhold i regionen, og ikke bare fiskeriøkonomien. Dermed viser forskerne at det trengs et mer helhetlig samfunnsperspektiv i fiskeriforvaltningen i området. Et biologisk funn er at systemene er langt mer motstandsdyktige (resiliente) mot fiskepress enn tidligere antatt, samt at naturgitte variasjoner har langt større innflytelse på produktiviteten enn fiskepresset har. I foreliggende utkast til forskningsplan for BIO er instituttets overordnede mål formulert slik:

Det 21. århundre har av mange blitt omtalt som biologiens århundre. På lignende måte som det forrige var preget av fysikkens suksess fra mikrokosmos til makrokosmos, og letingen etter det ene samlende prinsipp, så har biologene i dette århundre store muligheter til å oppnå en langt mer helhetlig forståelse og anvendelse av biologien. Dette skyldes i hovedsak gjennombrudd innen molekylærbiologi, nevrobiologi og evolusjonsbiologi. Et like viktig bidrag blir muligheten til å integrere disse innsiktene i nye typer av studier, for eksempel gjennom beregningsorientert biologi. Mange av de store uløste spørsmål i tilværelsen er også av biologisk karakter, og med de verktøyene vi er i ferd med å utvikle vil vi være i stand til å adressere flere og flere av dem. Spørsmålene spenner fra forståelsen av bevissthet, valg og ansvar til forestillinger om og forventninger til liv andre steder i universet. I tillegg til slike fundamentale spørsmål, er menneskeheten også veldig opptatt av mer nærliggende problemer som krever biologisk innsikt, så som

- klimaendringer, miljø og biodiversitet,
- fattigdom, utvikling og miljø,
- ren og sunn mat,
- human helse og aldring

På det nasjonale nivå kan vi også gi verdifulle bidrag til

- verdiskapning og verdibevaring i havbruk, fiskeri og olje

I dette store bildet må Institutt for biologi ved Universitetet i Bergen være en liten aktør. Det er imidlertid vår klare ambisjon å være deltaker i utforskningen av de siste store mysterier, og også å være bidragsyter i løsningen av samfunnets store utfordringer. På det nasjonale plan skal vi være en sentral forskningsaktør, i tråd med UiBs forskningsstrategi.

Studiet til Jeppe og kolleger bidrar til mange av disse feltene, og er et ypperlig eksempel på at BIO kan levere utviklingsrelatert forskning i verdensklasse.

GLOBEC International Newsletter med fokus på Bergen

Siste nummer av nyhetsbrevet fra GLOBEC International ([Global Ocean Ecosystem Dynamics](http://www.globec.org)) har sterkt fokus på oseanografi-forskning ved UiB og HI. Halve [heftet](#) inneholder sammendrag av igangværende forskning gjort i tre store samarbeidsprosjekt mellom BIO, HI og UiO. **Øyvind Fiksen** er prosjektleder for BIO i alle tre. Heftet har bidrag fra **Thomas Torgersen, Frode Vikebø, Sigrunn Eliassen, Trond Kristiansen** og **Christian Jørgensen**, alle i [Modelleringsgruppa](#), samt **Josefin Titelman** i Akvatisk atferdsøkologi-gruppa og **Arild Folkvord** i FIBER.

GLOBEC INTERNATIONAL NEWSLETTER

A CORE PROJECT OF THE
INTERNATIONAL GEOSPHERE-BIOSPHERE PROGRAMME

<http://www.globec.org>

Vol.11, No.1

GLOBAL OCEAN ECOSYSTEM DYNAMICS

APRIL 2005

Forskarar til kamp mot mordarsnegl

Om du ser menn som kryp rundt med hovedlykt i naboens hage i skumringa kan det vere at dei er forskarar på brunsneglejakt.

Norges Forskningsråd har nyleg løyvt 6 millionar over fire år til eit prosjekt for å kartlegge utbreiing av brunsneglen også kjent som iberiaskogsneglen og mordarsneglen eller på latin *Arion lusitanicus*. Dei skal studere brunsneglens biologi og utprøve metodar for å bli kvitt dei plagsame sneglane.

Prosjektet er eit samarbeid mellom UiB og Planteforsk ved Universitetet for miljø- og biovitenskap. UiB får ein tredjedel av midlane og nyttar dei til å tilsetje to unge forskarar, **John Skartveit** og **Christian Mong**, i 60 prosent stilling. Les mer i [På Høyden](#).

John Skartveit, Torstein Solhøy og Christian Mong deltek i eit stort brunsneglprosjekt. (Foto: Hilde K. Kvalvaag)

Siste nytt fra verden rundt oss

Nordisk Marint Akademi har tildelt mobilitetsstipend og forskerkurs for 2005

[Nordic Marine Academy](#) har nå publisert resultatene av de første utlysningene for Mobilitetsstipend og organisering av Forskerkurs. Det ble mottatt 8 søknader for organisering av Forskerkurs (innen fristen 15. mars) og det innvilges støtte til følgende kurs:

- *Introduction to modell-oriented design of experiments for marine sciences.* Koordinert av Prof. Kari Ruohonen ved Finnish Game and Fisheries Research Institute. Southern Finland, September 2005.
- *Economic analysis of fisheries management and fish markets.* Koordinert av Prof Rognvaldur Hannesson ved NHH. Bergen, oktober 2005.
- *Modelling marine populations from physics to evolution.* Koordinert av **Øyvind Fiksen**, BIO. Bergen, oktober 2005.
- *DELTA- State of the art tool in taxonomical work.* Koordinert av Prof Jörundur Svavarsson, University of Iceland. Sandgerdi Marine Station, Iceland, november 2005.

Mer info om disse kursene og hvordan en kan delta publiseres snart i www.bio.uib.no/nma

Ved første utlysningen av mobilitetsstipend ble det innvilget støtte til to doktorgradstudenter: en fra Åbo Akademi til å gjeste Kristineberg Marina Forskningsstation, og en fra Göteborgs Universitet til å gjeste et kveiteanlegg på Island. Det ble ikke mottatt noen søknader fra BIO.

Nordic Marine Academy ble etablert i år med støtte fra NordForsk og NAF og koordineres fra BIO ved Arild Folkvord. NMA støtter flere aktiviteter, med hovedvekt på forskerkurs og mobilitetsstipend. Neste søknadsfrister er:

- for å organisere **forskerkurs: 1. september**
- for **mobilitetsstipender: 1. august**

Vil samle ernæringsforskninga

Bergensregionen har gode forskingsmiljø i ernæringsrelatert forskning, men dei er spreidde og til dels små. No lokkar Programstyret for ernæring med prosjektmidler dersom dei slår seg i hop.

(Utdrag av større oppslag i [På Høyden](#)).

I mandatet til programstyret ligg både ansvar for å skape attraktive studietilbod i ernæring, og å stimulere til forskning og utvikle forskarutdanning på feltet.

– Då programstyret skulle få på plass eit studium i klinisk ernæring, måtte vi få med forskarane i regionen. Ei kartlegging viste at vi har mange gode forskarar, men at miljøa er spreidd. Til dels visste dei ikkje om kvarandre. Vi ynskjer å stimulere til betre samarbeid, og difor lyser vi ut desse forskingsmidlane, seier leiar for programstyret **Alfred Halstensen**, som er professor ved Institutt for indremedisin.

Må samarbeide: Søknadsfrist er første juni med prosjektstart til hausten, og det er eit krav at minst to fagmiljø slår seg saman om prosjektet. Programstyret ønskjer å støtte prosjekt med problemstillingar som engasjerer forskarar frå fleire felt, både ved UiB og utanfor. Samstundes legg Forskningsrådet opp til ei ny ordning med Senter for forskingsdrive innovasjon (SFI), ei ordning som skal styrke norske forskingsmiljø som arbeider i tett samspel med innovativt næringsliv. Ordninga skal lysast ut i mai med søknadsfrist til hausten, parallelt med ein ny søknadsrunde for Senter for framifrå forskning (SFF).

– Samling av forskingsmiljø innan marin ernæring passa godt inn i den nye satsinga på SFI. Arbeidet kan få konkret utteljing i ein SFI-søknad, fortel Halstensen.

Ny avtale om godtgjørelse på tokt

Moderniseringsdepartementet og hovedsammenslutningene har med virkning fra 1. oktober 2004 reforhandlet avtalen om godtgjørelse på tokt. Med virkning fra 1. januar 2005 er enkelte av satsene i avtalen justert, og de justerte satsene er tatt inn her. Les [Forskerforbundets oppsummering](#)..

60 ledige stillinger

Sjekk liste med mer enn 60 ledige stillinger for biologer på <http://bio.uib.no/lokal/stillinger/biologistillinger.htm>

Ny doktorgrad

Heidi Amlund: Arsenobetain i fisk

Heidi Amlund disputerer fredag 20. mai for dr. scient graden ved Universitet i Bergen med avhandlingen: "The disposition of arsenobetaine in Atlantic salmon, *Salmo salar* L., and Atlantic cod, *Gadus morhua* L." .

Marine organismer, som skjell og fisk, inneholder naturlig relativt høye konsentrasjoner av arsen sammenlignet med landlevende dyr. Mer enn 80 % av den totale mengde arsen i fisk forekommer som arsenobetain, en ugiftig organisk arsen forbindelse. Denne forbindelsen finnes bare i svært lave nivåer i landdyr. Selv om det er kjent at nivåer av total arsen i marine dyr og marine førmidler er høyt på grunn av forekomsten av arsenobetain, vet man lite om skjebnen til arsenobetain i fisk.

Resultater fra avhandlingen viser at laks og torsk lett tar opp arsenobetain fra fôr. Arsenobetain fordeles i hele fisken, hvor størstedelen akkumuleres i muskel, hvorfra eliminasjonen er langsom. Dette kan forklare hvorfor marine fisk inneholder naturlig høye konsentrasjoner av arsenobetain. Til sammenligning vet man at pattedyr lett tar opp arsenobetain, hvor hovedparten skilles ut igjen i løpet av få timer. Den nye kunnskap om skjebnen til arsenobetain i fisk støtter en nylig differensiering av øvre grenseverdier for arsen, hvor man i regelverket nå skjelner mellom fôr til fisk og fôr til husdyr, samt mellom førmidler av marine og vegetabilsk opprinnelse. Øvre grenseverdier angir maksimum akseptable nivåer av uønsket stoffer i fôr og førmidler, og er fastsatt EUs fôrforeskrifter. Resultatene fra avhandlingen er dessuten viktig i den videre diskusjon om øvre grenseverdier for arsen i fiskefôr og marine førmidler. Uorganisk arsen er toksisk, hvorimot organisk bunnet arsen anses for å være lite toksisk. Grenseverdier skjelner ikke mellom disse former, og baserer seg på mengden av total arsen.

Personalia:

Heidi Amlund (31) er født og oppvokst i Danmark. Hun tok cand. scient graden i økotoksikologi ved Biologisk Institut, Syddansk Universitet, Odense, Danmark, sommeren 2001. Doktorgradsarbeidet er utført ved Nasjonalt institutt for ernærings og sjømatforskning (NIFES), Bergen, i samarbeide med Karl-Franzens-Universität, Graz, Østerrike, Norsk institutt for vannforskning, Norges veterinærhøgskole og Institutt for energiteknikk. Prosjektet er støttet av Norges Forskningsråd.

Tid og sted for disputasen: 20.05.2005, kl. 10:00, "Sildetønnen", NIFES, Nordnesboder 4, 4. etg.

Nytt prosjekt

Bekjempelse av iberiasnegl

"Forebyggende og direkte tiltak for bekjempelse av Iberiaskogsneglen i Norge"

Førsteamanuensis **Torstein Solhøy** i forskergruppen EECRG er prosjektleder i dette nye prosjektet (2005-2008). Mer om prosjektet finnes på UiB sin hjemmeside: "[Forskere på jakt etter mordersnegl](#)"

Avsluttende mastergradseksamen

Kristina Hanna Hovden: IPN-virus i laks

Kristina Hanna Hovden holder torsdag 12. mai avsluttende presentasjon av sin mastergradsoppgave i FISKEHELSE. Tittel på oppgaven: "Påvisning av infeksjøs pankreasnekrose virus (IPNV) intracellulært i leukocyttpopulasjoner fra Atlantisk laks (*Salmo salar* L.)"

Veileder: **Heidrun Wergeland, Eirin F. Pettersen**

STED: Torsdag 12. mai 2005 kl 12.15, Seminarrom 328 C1, datablokken, Høyteknologisenteret.

Alle interesserte er velkommen.

Kongress i Bergen

XIIIth International Congress of Myriapodology

Bergen Museum inviterer verdens myriapod-elite til den [13. internasjonale kongress](#). Dette skjer på Naturhistorisk museum 24.-30. juli i år. Påmelding og mer informasjon på www.uib.no/myria2005

Seminar

Prøveforelesing PhD graden- oppgitt emne for Vidar Aspehaug

Tittel: Cellular defense against virus infections and how some of these are overcome by viral mechanisms.

Tid: Torsdag 12. mai kl 14.15

Sted: Seminarrom 222 A4, 2. etasje, bioblokken, Høyteknologisenteret

Bedømmelseskomite for forelesning: Are Nylund, Anne Marie Szilvay, Ivar Hordvik

Nye forskningsmidler

NANOMAT og FUGE lyser ut felles midler

De to store programmene NANOMAT og FUGE har satt av til sammen 10 millioner kroner over tre år til prosjekter innen det felles teknologiområdet "bionanoteknologi". Søknadsfrist er 15. juni.

Bio- og nanoteknologi er konvergerende teknologier der det finnes grenseflater hvor egenskapene i biologiske molekyler eller prosesser kan utnyttes i synergi med materialenes egenskaper på atomnivå. Hensikten med en felles utlysning for de to programmene er å sette i gang prosjekter som utnytter grenseflatene og dekker både FUGE og NANOMATs aktivitetsområder. Det er en fordel om prosjektene kan stimulere til samarbeid mellom relevante miljøer. Se mer på [NFRs web-side](#).

Såkorntmidler til Nanoscience (UiB-internutlysning)

As part of the development of a longer term strategic plan for nanoscience, UiB calls for proposals for pilot research projects/ positioning money within nanoscience within the following areas: NANOBIO, NANOPROCESS and NANOBASIC. **Søknadsfrist 30. juni.**

UiB will fund up to 3 proposals for each of the following options:

- 1-3 pages proposals asking for up to NOK 100 000 in positioning money to be spent in 2005 in order to make the necessary national and international contacts to plan for research projects
- 3-5 pages proposals asking for up to NOK 1 000 000 in start-up money to be spent in 2005/2006 on pilot research projects (consumables, equipment, travel, workshops, salary)

The call will also allow for addition of option 1) as part of proposals for option 2).

Some of the requirements are:

- a project leader employed at a UiB or Unifob department

Systematikk		Biogeografi
Taksonomi		Økologi
Faunistikk		Morfologi/ Histologi
Fylogeni		Paleontologi
Bergen Museum - Universitetet i Bergen og "Centre International de Myriapodologie" (C.I.M.) er arrangør av den 13. Internasjonale myriapodologi kongress 25. -29. juli 2005. Registrering begynner søndag ettermiddag (24. juli) og fortsetter mandag morgen.		
Informasjon og påmelding: http://www.uib.no/myria2005		
eller kontakt:		
Bjarne.Meidell@zmb.uib.no tlf. 55588280		Per.Djursvoll@zmb.uib.no tlf. 55582925

- should be of interdisciplinary character with the involvement of minimum 2 UiB/Unifob departments. Proposals on NANOBIO should include more than one faculty (i betydning “fakultet”, ikke “stab”. I praksis dvs. at MedFak må involveres).
- should be based on high quality research and expertise;
- matching funds (fresh money or in kind) of the same size should be allocated from the UiB departments or faculties involved. Plans for additional funding from external sources should be shown;
- should present plans for recruitment of necessary expertise and leadership (national/international);
- should involve international collaboration;
- should present the potential for innovation in research (and in application on the longer term);
- should include plans for research training on Master, PhD and Post doc level

More information: [Full call text](#) | [Background for the call](#) | [A strategy for Nanoscience at UiB](#)

Nye artikler

Hans Tore Rapp: mikroorganismer i marine svamper

Hoffmann F, Larsen O, Thiel V, [Rapp HT](#), Pape T, Michaelis W, Reitner J 2005. An anaerobic world in sponges. GEOMICROBIOLOGY JOURNAL 22: 1-10

Abstract: Associated microorganisms have been described in numerous marine sponges. Their metabolic activity, however, has not yet been investigated in situ. We quantified for the first time microbial processes in a living sponge. Sulfate reduction rates of up to 1200 nmol cm⁻³ d⁻¹ were measured in the cold-water bacteriosponge *Geodia barretti*.

Oxygen profiles and chemical analysis of sponge tissue and canal water revealed steep oxygen gradients and a rapid turnover of oxygen and sulfide, dependent on the pumping activity of the sponge. Identification of the microbial community with fluorescently labelled oligonucleotide probes (FISH) indicates the presence of sulfate-reducing bacteria belonging to the *Desulfoarculus/Desulfomonile/Syntrophus*-cluster in the choanosome of this sponge. Analysis of lipid biomarkers indicates biomass transfer from associated sulfate-reducing bacteria or other anaerobic microbes to sponge cells. These results show the presence of an anoxic micro-ecosystem in the sponge *G. barretti*, and imply mutualistic interactions between sponge cells and anaerobic microbes. Understanding the importance of anaerobic processes within the sponge/microbe system may help to answer unsolved questions in sponge ecology and biotechnology.

Hans Tore og svampen hans har også nylig vært på trykk i [StudVest](#).

Gjert Dingsør: bestandsestimering av 0-gruppe fisk (under ett år gamle)

[Dingsør, GE](#) 2005. Estimating abundance indices from the international 0-group fish survey in the Barents Sea. FISHERIES RESEARCH 72: 205-218

Abstract: Annual abundance and distribution of 0-group fish in the Barents Sea have been recorded since 1965. Concern has been raised about the methods presently used to establish the abundance indices and about the catching efficiency of the trawl for the smaller-sized fish. The data have been reviewed for the period 1980-2002 and new abundance indices and length distributions of northeast Arctic cod (*Gadus morhua*), northeast Arctic haddock (*Melanogrammus aeglefinus*), capelin (*Mallotus villosus*), Norwegian spring spawning herring (*Clupea harengus*), and redfish (*Sebastes* spp.) were estimated. The abundance indices were estimated by two different statistical techniques, the method of stratified sample mean and a method based on the lognormal theory. The latter method was concluded to be the preferred one for this particular survey. The poor catching efficiency of smaller cod and haddock was corrected for and the results showed that length dependent selection contributes to a serious bias in the estimates when not corrected for, and it is likely that selection will bias the estimates for the other species as well. It is recommended that the technique based on the lognormal theory and with length corrections becomes the new standard method for estimating abundance indices from the 0-group survey in the Barents Sea.

